

VI

מעבר לחומות

נג

במשפטם של פושעי-המלחמה הנאציים הגדולים
בנירנברג הוצגה ע"י התביעה תעודה חשובה בצורת דין-
וחשבון מקורי של ראש המשטרה הגרמנית בווארשה, המיור-
גנראל סטראופ, המספר על מהלך הקרבות של צבאות הנאצים
עם הגיטו המתמרד בחדשי אפריל-מאי 1943:

אין עוד גיטו יהודי בווארשה

למען הפירור ולמען המולדת נפלו במלחמה להשמדת היהודים והליסטים
של גיטו-ורשה-לשעבר החללים הבאים:

(מובאים חמשה-עשר שמות)

עליהם נוסף:

הסרג'נט של המשטרה הפולנית יוליאן ז'לינסקי, נולד ב-13 בנובמבר 1891.

נפל ב-19 באפריל 1943 בשעת מילוי חובה.

הם מסרו את היקר ביותר, את החיים. לעולם לא נשכחם.

הבאים נפצעו:

(מובאים שמות 80 אנשי ס. ס.)

11 „אנשי משמר” ממחנות אימונים (לפי שמותיהם — ליטאים);

12 קצינים במשטרת-הבטחון וביחידות ס. ס.;

5 אנשים מהמשטרה הפולנית;

2 מהצבא הסדיר (מהנדסים).

היחידות שהשתתפו באקציה

מספר האנשים הממוצע שהשתתפו בכל יום:

ממטה הס. ס. וקציני המשטרה 6/5*

ס. ס. וואפאן**:

באטאליון 3 של גרנאדירים, אנשי ס. ס. בווארשה 4/400***

* פירושו: 6 קצינים, 5 חיילים פשוטים.

** גדודי ס. ס.

*** " : 4 קצינים, 400 חיילים פשוטים וכ'.

5/381	פלוגות ס. ס. מתאמנים מ ש ט ר ה :
3/94	פלוגות משטרת ס. ס. מהגדוד ה'1
3/94	פלוגת משטרת ס. ס. מהגדוד ה'3 *
1/6	שירות מהנדסים לשעת-חירום
4/363	משטרה פולנית
3/166	בריגאדת-אש פולנית מ ש ט ר ת ה ב ט ח ו ן : ואהרמאכט —
2/22	גדוד 3, ווארשה
2/42	גדוד מהנדסים
1/34	באטאליון 14, גורה-קאלוואריה אנשי משמר מגזעים אחרים:
2/335	פלוגת "טראווינקי"
36/2054	סה"כ

א

קביעת תחומים מיוחדים לאוכלוסיה היהודית והגבלות הנוגעות למקום מושבם של יהודים ולמשלח-ידם אינן חדשות בתולדות המזרח. הגבלות אלה נגזרו על היהודים כדי להגן על האוכלוסיה הארית. לאחר שיקול-דעת מרובה החלטנו בתחילת פברואר 1940 לתכן תכנית להקמת רובע מיוחד כתחום-מושב ליהודים בווארשה. מתחילה נתכוונו לקבוע את הגיטו באותו רובע של ווארשה שבולו המזרחי הוא הוויסלה. התנאים המיוחדים ששררו בווארשה עשויים היו להכשיל תכנית זו. התנגדו לה רבים משלטונות העיר, ובעיקר מאנשי האדמיניסטרציה העירונית. הם הוכיחו כי הקמת גיטו בווארשה תגרור בהכרח הפרעות בתעשייה ובמסחר, וכי מן הנמנע יהיה לספק ליהודים מזון בהיותם מרוכזים בתחום מסוגר. בוועידה שנתקיימה במארס 1940 הוחלט לדחות את דבר הקמת הגיטו בזמן הקרוב בהתחשב עם הנימוקים דלעיל. באותו זמן הוצעה ההצעה לקבוע את מחוז לובלין כאיזור הריכוז לכל היהודים שבשטח ה־ General Government, במיוחד ליהודים ששולחו מן הרייך או לפליטים. אולם בתחילת אפריל 1940 פירסם קצין ס. ס. גבוה וראש המשטרה שבמזרח קרקאא הדעה, בה הוא קובע כי לא היתה כל כוונה לרכז את היהודים בתחום מחוז לובלין. בינתיים גבר והלך זרם היהודים שהבריחו את הגבול. דבר זה הורגש במיוחד בגבולות של מחוז לוביטש ובסקאָר-ניאָביץ. התנאים ההיגייניים בעיר לוביטש עוררו דאגה, וכן גרמו להעסקה יתירה של משטרת-הבטחון. קצין-המחוז של לוביטש החל, איפוא, לקבוע גיטאות במחוז, כדי למנוע סכנות אלה.

הנסיגון של מחוז לוביטש להקים גיטאות, הוכיח כי זו היא השיטה היחידה שיש בה כדי למנוע את הסכנות הכרוכות במציאות יהודים. בקיץ 1940 גבר ההכרח להקים גיטו בווארשה, מאחר שבמחוז ווארשה נתרכזו יהודות-צבא רבות ולאחר שנקבע המועד לקמפניה הצרפתית. באותו זמן תבעה המחלקה להיגיינה לקבוע מיד גיטו בעיר, כדי לשמור על בריאותם של כוחות-הצבא הגרמנים ושל האוכלוסיה המקומית. הגשמת התכנית הראשונה ליסוד גיטו בפברבר פראגה, כאשר נתכנה בפברואר 1940, הצריכה, לפחות, 5—4 חדשים, הואיל ומספר המועברים עלה כדי 600 אלף נפש. אך כיון שהיה חשש רציני למגפות בחורף, ומלאכת ההעברה צריכה היתה להסתיים בנובמבר 1940, לכל המאוחר, — בוטלה התכנית להקמת הגיטו בפראגה. תחת זאת נועד השטח, ששימש עד כה כמקום-הסגר למגפות, לתחום מושב ליהודים. באוקטובר 1940 הוציא מושל העיר פקודה להשלים את העברת היהודים ולהקים גיטו בתוך העיר ווארשה עד ל-15 בנובמבר 1940.

בגיטו שנוסד עתה בווארשה חיו 400.000 יהודים. הוא הכיל 27.000 דירות, ובכל אחת 2½ חדרים בממוצע. הגיטו הובדל מן העיר ע"י חומות, דרכים ושטחים פנויים.

הנהלת הגיטו נתונה היתה בידי ועד-זקנים שקיבל הוראות מן הקומיסאר הממונה על הגיטו, הכפוף במישרין למרותו של המושל. ליהודים היתה אדמיניסטרציה משלהם, ורק במקרה פגיעה בעניני הגרמנים התערבו שלטונות-הפיקוח הגרמנים. כדי לסייע בידי ועד-הזקנים לבצע את הפקודות שהוציא, הוקמה משטרה יהודית. השוטרים ענדו סרט מיוחד מסביב לזרועם וחבשו כובע מיוחד. הם היו מצוידים אלות-גומי. בידי משטרה יהודית זו הופקדה שמירת הסדר והבטחון בגיטו, והיא היתה נתונה לפקודת המשטרה הגרמנית והפולנית.

ב

אולם עד מהרה נתברר שלא כל הסכנות סולקו עם ריכוזם של היהודים במקום אחד. בחינת הבטחון חייבה להרחיק את היהודים מווארשה. פעולת ההעברה הראשונה בקנה-מידה גדול בוצעה בתקופה שבין ה-22 ביולי וה-3 באוקטובר 1942. באקציה זו הועברו 310.322 יהודים. בחודש ינואר 1943 בוצעה פעולת העברה שניה שהקיפה 6.500 יהודים.

בשעת ביקורו של מנהיג ס. ס. * הרייך, בינואר 1943 בווארשה, ציווה על מפקדת ה.ס. ס. וראש-המשטרה של מחוז ווארשה להעביר ללובלין את בתי-החרושת לנשק ושאר מפעלים בעלי חשיבות צבאית

שהיו בתחום הגיטו, על מכוונותיהם וחבריהם העובדים שלהם.

נמצא שהוצאת הפקודה לפועל היתה קשה ביותר, כי מנהלי המפעלים וכן היהודים התנגדו לה התנגדות נמרצת. על-כן החליטו ה.ס. ס. וראש-המשרה לבצע את ההעברה במשך שלושה ימים על כורחם של המתנגדים. ההכנות ההכרחיות לכך נעשו ע"י מי שקדם לי בתפקיד, הוא גם שנתן את הפקודה להתחיל באקציה בקנה-מידה גדול. אני עצמי הגעתי לווארשה ב-17 באפריל 1943 וקיבלתי לידי את הפיקוד על האקציה ב-19 באפריל 1943 בשמונה שעות, בעוד שעצם האקציה התחילה באותו יום בשש שעות. בטרם החלה האקציה נחסמו גבולות הגיטו הקודם במיתרס חיצוני, כדי למנוע את היהודים מלפרוץ החוצה. מיתרס זה נשמר מתחילת האקציה ועד סופה, ובלילה הוגברה השמירה עליו במיוחד. בחדרנו לגיטו בפעם הראשונה הצליחו היהודים והליסטים הפולנים להדוף את יחידותינו, ביניהן יחידות של טאנקים ומכוניות משוריניות, בפתחם עלינו באש מרוכזת.

בבואי לפקד על התקפה שניה, בשש שעות לערך, הפרדתי בין היחידות וחילקתי אותן לפי קווים מסומנים. הטלתי עליהן לפרוץ את הגיטו כולו, כל יחידה בגיזרתה היא. אף-כי פתחו עלינו שוב באש הצלחנו לפרוץ את הבלוקים בהתאם לתכנית. האויב הוכרח לסגת מן הגגות ומן הבסיסים המוגבהים אל המרתפים, אל הבונקרים ותעלות-השופכין. היה בדעתנו להציף במים את הגיטו מלמטה, אולם היהודים סיכלו תכנית זו בפוצצם את השסתומים הסוגרים את המים. נתקלנו בהתנגדות קשה למדי עד לשעה מאוחרת ביום הראשון, אולם זו נשברה על ידי פשיטת-פתע של פלוגת-הסתערות מיוחדת. בפעולות הבאות הצלחנו להדוף את היהודים מבסיסי-ההתנגדות המוכנים, מחפירות המארב וכו' ולכבוש במשך ה-20 ה-21 באפריל את אשר שרד מן הגיטו. ההתנגדות שהמשיכו בה מבלוקים אלה שוב לא היתה התנגדות.

פלוגת-הקרב היהודית העיקרית, בשיתוף עם ליסטים פולנים, נסוגה עוד בשני הימים הראשונים למקום המכונה כיכר מוראנובסקי. כאן קיבלה תגבורת של ליסטים פולנים. בתכניתה היה להחזיק בגיטו בכל האמצעים, כדי למנוע את חדירתנו. הרגל היהודי והרגל הפולני הונפו מעל בנין הקונצרטים, כדי להתגרות בנו. שני דגלים אלה נלכדו ביום השני בפעולה מיוחדת של פלוגת הסתערות. מפקד פלוגת הסתערות של ס. ס. דאמקא נפל בתגרה זו עם הכנופיות. הוא החזיק רימון-יד שהושלך ע"י האויב; הרימון התפוצץ בידו ופצעו פצע אנוש. כעבור ימים מספר הגעתי לכלל מסקנה, כי התכנית הראשונה לא תצלח אלא אם יפורקו בתי-החרושת לנשק ושאר מפעלים בעלי חשיבות צבאית, המפורזים בגיטו. צריך

* אין אמת בהנחה זו של מחבר הדו"ח כי פולנים — קומוניסטים, ליסטים, בולשביקים — השתתפו בפעולות-הקרב של מרד גיטו-ווארשה (המע').

היה איפוא לבוא אל פירמות אלה לתת להן שהות לפירוק ולדאוג להעברתן מיד. כך נידון מצבו של כל מפעל לחוד. מפעלים אלה שהיו נתונים עתה לפיקוח הכוחות המזוינים שוב לא שימשו מקום מקלט ליהודים ולליסטים הפולנים. כדי לקבוע את הזמן הדרוש לפירוק מפעלים אלה הכרחית היתה בדיקה במקום. אין לתאר את התנאים שנתגלו שם. איני יכול לשער בנפשי ערבוביה גדולה מזו שהיתה בגיטו ווארשה. ביד היהודים היה הפיקוח על הכל, החל בחמרים הכימיים לייצור חומר מפוצץ וכלה בבגדים ובציוד לכוחות המזוינים. ידיעתם של המנהלים על הנעשה בבתי-המלאכה שלהם כה מועטת היתה, עד שנקל היה ליהודים לייצר בתוך סדנאות אלה כלי-נשק מכל הסוגים, בעיקר רימונידי, קוקטייל של מולוטוב וכו'.

יתר-על-כן, היהודים הצליחו לבצר כמה מבתי-הרושת אלה ולהפכם למרכזי התנגדות. יחידת מהנדסים מצויידת בזורקי-אש יחד עם חיל-רגלים צריכה היתה, ביום השני לאקציה, לתקוף מרכז-התנגדות כזה בתוך מחסן צבאי. היהודים נתבצרו כל-כך בבית-המלאכה זה, שמן-הנמנע היה להניעם לעזוב את המקום מרצונם. הוחלט, על-כן, להעלות את המקום למחרת היום באש.

מנהלי מפעלים אלה, שהיו נתונים בדרך כלל לפיקוחו של קצין הכוחות המזוינים, לא ידעו ברוב המקרים את גודל המלאי שלהם ואת מקום אחסנתו. כמו-כן מסרו הודעה בלתי-זכונה על מספר היהודים שהם מעסיקים. פעם בפעם גלינו, כי מבוכים אלה של בנינים השייכים לכוחות המזוינים ואשר שימשו מקומות מגורים, היו מקומות-מקלט ליהודים עשירים ולמשפחותיהם. הללו נרשמו כ-"פועלי-נשק" ונהנו שם מכל טוב. למרות פקודותינו להוציא את היהודים ממפעלים אלה מצאנו בהרבה מקרים, כי המנהלים מחביאים, בפשטות, את היהודים, בסגור אותם בתוך הבנינים. הם קיוו כי האקציה תגמר תוך ימים מספר, וכי אחר-כך יוכלו להמשיך בעבודה עם היהודים הנותרים. מדבריהם של אסירים יהודים למדנו כי גם הנשים לקחו חלק פעיל בהתגוננות. מסתבר, כי היהודים השתדלו לקיים יחסים טובים עם קצינים וחילים של הכוחות המזוינים, ובשעת ניהול מו"מ או גמר עסק בין יהודים וגרמנים נערכו חינאות.

מספרם של היהודים שהוצאו בכוח מן הבנינים והושמו במאסר היה בימים הראשונים קטן באופן יחסי. יש שיהודים ביקשו מחבוא בתעלות-השופכין ובבונקרים שהקימו במיוחד. בעוד שבתחילה סבורים היינו כי רק מספר קטן של בונקרים מצוי בגיטו, למדנו לדעת בשעת האקציה הגדולה, כי הגיטו זרוע כולו מרתפים, בונקרים ומעברים. המעברים והבונקרים היו מחוברים אל רשת תעלות-השופכין. באופן כזה ניתן ליהודים לקיים תנועה תת-קרקעית בלתי-מופרעת. כמו-כן השתמשו ברשת זו כדי להימלט בדרך תת-קרקעית אל חלקה הארי של העיר ווארשה. שוב ושוב קיבלנו הודעות על נסיונות בריחה של יהודים דרך פתחי התעלות. למראית-

עין בנו היהודים מקלטים מפני התקפות־אוויר, אך למעשה הפרו בונקרים בתחום הגיטו הקודם מאז סתיו 1942. בתוך אלה אמרו להחביא יהודים בתקופת האקציה החדשה, אשר היו מוכנים לה מכבר, ולאפשר להם לעמוד במאורגן בפני הכוחות המסתערים. ע"י כרונות, מודעות הנמסרות מיד אל יד ותעמולת־לחש הצליחה תנועת ההתנגדות הקומוניסטית להכניס את היהודים לבונקרים, משהתחילה האקציה הגדולה. על מידת זהירותם אפשר ללמוד מן העובדה, כי עלה בידם לצייד רבים מן הבונקרים בצרכי רחיצה ואמבט, בבתי־שימוש, במלאי של נשק ותחמושת, במלאי של מזון למשפחות למשך חדשים רבים. הבונקרים של היהודים העשירים שונים היו מאלה של העניים. קשה מאוד היה לגלות את הבונקרים, לפי שהיו מוסווים היטב. בהרבה מקרים הצליח הדבר רק מחמת בגידת חלק מן היהודים עצמם. מקץ ימים מעטים נוכחנו ששוב אין בדעת היהודים לעקור מרצונם, כי החליטו להתנגד לגירוש בכל כוחם ובכל הנשק שהיה ברשותם. הוקמו פלוגות־קרב מיוחדות שבראשן עמדו בולשביקים פולנים. הם היו מזוינים ושילמו בעד נשק כל מחיר שנדרש.

בתקופת האקציה הגדולה עלה בידנו לתפוס יהודים מספר שכבר גורשו ללובלין או לטרבלינקה, אולם ברחו משם וחזרו לגיטו, כשהם מזוינים בנשק ובתחמושת. לעתים קרובות מצאו ליסטים פולנים מקלט בגיטו ונשארו שם באין מפריע, כי לא היו לנו הכוחות הדרושים להפטר מנגע זה. בעוד שבימים הראשונים אפשר היה לתפוס יהודים, שהם מוגי לב מטבע ברייתם, הנה במחצית השניה של האקציה נעשה דבר זה קשה יותר ויותר. בכל פעם נתארגנו פלוגות־קרב חדשות בנות 20—30 יהודים בגיל 18—25, ועמם מספר מתאים של נשים, והיו מלבים את אש ההתנגדות תמיד מחדש. פלוגות־קרב אלה קיבלו פקודה להמשיך בהתנגדות מזוינת עד הסוף, ואם יהיה צורך להמלט ממאסר ע"י התאבדות. פלוגת־קרב כזאת הצליחה להשתלט על קרון־משא, בהגיחה מתעלת־שופכין באיזור הקרוי „פרוסטה“ ולהמלט בו (כ־30—35 שודדים). אחד הליסטים שהגיע בקרון זה פוצץ שני רימוניידי — הוא הסימן המוסכם ליתר הליסטים שחיכו בתעלת השופכין, לפרוץ החוצה. הליסטים והיהודים — ביניהם שודדים פולנים מזוינים בקרבניים, בנשק קל ובמכונת־יריה קטנה, טיפסו ועלו אל הקרון והסיעוהו בכיוון בלתי־ידוע. אחרון הכנופיה שעמד על המשמר בתעלה, והיה מצווה לסגור את המכסה, נתפס. זה היה האיש שמסר את האינפורמציה דלעיל. כל חיפושינו אחר הקרון היו לשוא. הנשים שנלחמו בפלוגות בשעת התנגדות מזוינת זו היו חמושות אותו נשק אשר לגברים. מהן היו חברות בתנועת „החלוץ“, ולא אחת ירו נשים אלה כשאקדה נתון בכל אחת מידיהן. אקדחים ורימוניידי היו טמונים בחליפותיהן עד לרגע האחרון, כדי להשתמש בהם נגד אנשי ס. ס. או ה„ואהראמאכט“.

את התנגדות היהודים והליסטים אפשר היה לשבור רק בהפעלת מלוא

כוחותינו המזויינים יומם ולילה ובאכזריות ללא רחם. ב־23 באפריל 1943 הוציא מנהיג ס. ס. הרייך פקודה למנהיגי ס. ס. הגבוהים ולמנהיגי המשטרה בקרקאו להשלים את מלאכת ביזור גיטו־ווארשה במלוא הקפידה ובחומרה ללא־רחם. החלטתי איפוא להרוס את תחום־מושבם של היהודים ולהעלות באש את כל בלוקי הבתים, בכללם גם את הבלוקים של בתי־המגורים הסמוכים למפעלי הנשק. בנינים אלה רקנו באופן שיטתי ואח"כ הועלו באש. כמעט בכל המקרים הגיחו אז היהודים ממחבואיהם ומחבונקרים. אך רבים מהם נשארו בתוך הכנינים הכוערים, ורק מחמת חום התבערה ומתוך האימה להשרף חיים באש היו קופצים מן הקומות העליונות לאחר שהשליכו לרחוב מזרונים ושאר דברי ריפוד. בעצמות שבורות היו עוברים בוחילה את הרחוב, כדי להגיע אל אותם הבלוקים שטרם נתלקחו באש או שבערו רק בחלקם. בלילה החליפו את מקום מחבואם והסתתרו בתוך החרות עד שנמצאו ע"י אנשי־המשמר שלנו. גם השהייה בתוך תעלות־השופכין הדלה להיות נעימה כתום השבוע הראשון. שוב ושוב שמענו קולות בוקעים מתוך התעלות. אנשי ה.ס. ס. והמשטרה אורו עוז וירדו לתוך התעלות. לא אחת ניגפו רגליהם ביהודים שמתו מכבר, או שנורו זה עתה. היה הכרח להשתמש בנרות מפיצ־עשן כדי לגרש את היהודים. הנה כי כן פתחנו יום אחד 183 פתחי תעלות, ובזמן קבוע שלשלנו לתוכם נרות־עשן. התוצאה היתה שהכנופיות נמלטו אל מרכז הגיטו־לשעבר, בחשבם כי הוכנסו אדייגו לתוך התעלות. משם יכולנו לדחוף ולהוציא אותם דרך פתחי התעלות. מספר רב של יהודים, שלא יכולנו למנות, נהרג ע"י פיצוץ התעלות והבונקרים.

ככל שנמשכה ההתנגדות כן גברה והלכה עקשנותם של אנשי ה.ס. ס. והוואָהרמאכט. הם מילאו את חובתם ללא ליאות, מתוך חבירות נאמנה והיו לסמל ולמופת כחיילים. שעות שירותם נמשכו לעתים קרובות מהשכמת הבוקר עד הצות לילה. בלילה שמרו פלוגות־חיפוש, ברגלים מחותלות, את עקבות היהודים, שלא לתת להם הפוגה. הללו ניצלו את שעות־הלילה כדי להשלים את מלאי מזוונותיהם מן הבונקרים העזובים או כדי לקיים מגע עם קבוצות שכנות.

הואיל וחלק מאנשי ה.ס. ס. אומנו רק כשלושה־ארבעה שבועות לפני שנקבעו לאַקציה זו, יש להעריך הערכה יתרה את יגיעם, אומץ־לבם ומסירותם. יש לציין, כי מהנדסי ה"וואָהרמאכט" ביצעו גם הם את פעולות פיצוץ הבונקרים, התעלות ובניני הביטון ללא ליאות ומתוך מסירות גדולה לתפקידם. קציני משטרה ושוטרים, שבחלקם הגדול כבר היו בחזית, הצטיינו גם הפעם ברוחם העשויה לבלי חת.

רק הודות לעבודה הממושכת והמשותפת של כל המעורבים בפעולה עלה בידנו לתפוס 56.065 יהודים שאת מותם אפשר להוכיח. על אלה יש להוסיף את היהודים שנספו בהתפוצצויות או בשריפות. אולם מאלה אין לקבוע מספרים מדויקים.

במשך האקציה הגדולה הודיעו במודעות לאוכלוסייה הארית, כי אסור איסור מוחלט להכנס לגיטו היהודי לשעבר, וכל מי שייתפס שם בלי תעודה — יירה. כן חזרו והודיעו במודעות אלה, כי כל מי שיתן מקלט ליהודי, ילין, יתן סעד או מחבוא ליהודי מחוץ לתחום היהודי — אחד דינו להיהרג.

ניתנה הרשאה למשטרה הפולנית להעניק לכל שוטר פולני אשר יאסור יהודי בחלק הארי של ווארשה שליש מסכום הכסף אשר יימצא אצל היהודי. דבר זה כבר נתן תוצאות.

האוכלוסייה בחלקה הגדול הסכימה לאמצעים שנקטנו נגד היהודים. זמן-מה לפני גמר האקציה הגדולה הוציא המושל בגילוי-דעת מיוחד, שהומצא לחתום-מטה להסכמה, לפני שנתפרסם. בגילוי-דעת זה הוא עומד על המניעים להריסת הגיטו היהודי לשעבר, מזכיר את הרציחות שבוצעו זה לא כבר באינז' ווארשה ואת הקברים ההמוניים שנמצאו בקאטין. הוא פונה בגילוי-דעת זה אל האוכלוסייה הפולנית, בבקשה לעמוד לצדנו במלחמתנו נגד הסוכנים הקומוניסטיים והיהודים. סיום האקציה הגדולה חל ב־16 במאי 1943, ונגמר בפיצוץ בית-הכנסת של ווארשה בשעות 20.15.

כעת אין יותר בתי-הרושת בגיטו לשעבר. כל הסחורות, חמרי-הגלם והמכור גות הורחקו משם וכונסו למקום אחר. כל הבנינים נהרסו. יוצא מן הכלל בית-הסוהר של דוֹאָלְנָה אשר למשטרת-הבטחון, שניצול.

ג

אף-על-פי שהאקציה הגדולה כבר נשלמה, עלינו לקחת בחשבון את האפשרות שמספר יהודים חיים עדיין בחורבות הגיטו לשעבר. על-כן יש להבדיל איזור זה מהאיזור הארי לחלוטין. בידי פלוגת-השוטרים 111/123 הופקדה השמירה על המקום. לפלוגת-שוטרים זאת ניתנו הוראות לשמור על הגיטו לשעבר, ובמיוחד למנוע את הכניסה לאיזור זה, לירות מיד בכל מי שיימצא בתוך הגיטו בלי רשיון מיוחד*. מפקד פלוגת-המשטרה יוסיף לקבל במישרין הוראות מהס. ס. ומנהיג המשטרה. קומץ היהודים — אם נותר כזה — יהא איפוא נתון, בדרך זו, ללחץ מתמיד, ואפשר יהיה לחסלו בהודמנות נאותה. על-ידי הריסת כל הבנינים ששרדו וכל מקומות המקלט וכן על-ידי הפסקת אספקת המים ניתן לשלול מן היהודים הנותרים ומן הליסטים כל אפשרות להשאר בחיים. הוצע להפוך את הכלא של דוֹאָלְנָה למחנה-ריכוז, ולהטיל על אסיריו לאסוף את מיליוני הלבנים, חתיכות הברזל ושאר החמרים ולמסרם לשלטונות.

* ראה תצלום מס' ה.

ד

מתוך סך 56.065 היהודים שנתפסו, נהרגו 7000 בתוך הגיטו לשעבר במרוצת האקציה הגדולה ו-6.929 הועברו לט. * 2. פירוש הדבר — 14.000 יהודים נהרגו בס"ה. נוסף על 56.065 מעריכים כי 5—6000 נהרגו בהתפוצצויות או בתבערות. מספר הבונקרים שנהרסו עולה ל-631.

שלל :

7 רובים פולנים, רובה רוסי, רובה גרמני.

5—9 אקדחים מקליברים שונים.

כמה מאות רימוניידי, מהם פולנים ומהם שנעשו במקום.

כמה מאות בקבוקים של חומר-בעירה.

חומר נפץ, תוצרת בית.

מכונות-תופת.

כמות גדולה של חומרי-נפץ, תחמושת לנשק מכל הקליברים, בכלל זה

תחמושת-למכונות-יריה.

אשר לשלל התחמושת יש לציין כי את מרבית הנשק מן הנמנע היה לתפוש, כיון שהליסטים והיהודים נהגו, לפני האסרם, להשליכו למקומות-מחבוא ולחורים שקשה לגלותם. הבערת הבונקרים ע"י אנשינו אף היא הקשתה מאוד על חיפוש הנשק. פיצוץ הבונקרים לא איפשר עוד כל מציאת נשק. רימוני-היד, התחמושת ובקבוקי-הבעירה שנתפשו שימשו בידינו נשק נגד הליסטים.

יתר השלל :

240 מדים צבאיים ;

800 זוגות מכנסים משומשים ;

כל מיני ציוד וקובעי-פלדה גרמניים ;

108 סוסים ;

עד ל-23 במאי 1943 ספרנו :

4.4 מיליון זלוטי ; 6—5 מיליון זלוטי שטרם נספרו, כמות גדולה של

מטבעות זרות.

מלבד שמונה בנינים (צריפי המשטרה, בית-חולים) ששרדו, נהרס הגיטו כולו. רק החומות המבדילות נשארו על תלן במקומות שלא היו התפוצצויות. אך החרבות מכילות עדיין כמות עצומה של אבנים וצרורות שניתן עוד להשתמש בהם.

ח ת ו מ י ם :

מנהיג הס. ס. והמשטרה במחוז-ווארשה

מנהיג הבריגאדה של ס. ס.

ומיור-גנרל של המשטרה, סטראופ.

וורשה, 16 במאי 1943

* טרפלינקי, 2.